

OBSAH

I. ODDÍL

KAPITALISTICKÝ VÝROBNÍ ZPŮSOB	5
<i>OBECNĚ PRINCIPY KAPITALISTICKÉHO VÝROBNÍHO ZPŮSOBU</i>	7
I. PŘEDMĚT POLITICKÉ EKONOMIE	7
II. ZBOŽÍ, ZBOŽNÍ VÝROBA, PODSTATA A FUNKCE PENĚZ	9
1. Zboží a zbožní výroba	9
2. Dva činitele zboží a dvojaký charakter práce	12
3. Vznik a podstata peněz	14
4. Funkce peněz	15
5. Zákon hodnoty a jeho působení ve zbožní výrobě	17
III. KAPITÁL A NADHODNOTA	19
1. Přeměna peněz v kapitál a pracovní síly ve zboží	19
2. Podstata kapitalistického vykořisťování	20
3. Konstantní a variabilní kapitál	31
4. Míra a masa nadhodnoty	22

5. Výroba absolutní a relativní nadhodnoty. Nadhodnota zvláštní	23
IV. PODSTATA MZDY ZA KAPITALISMU	25
V. AKUMULACE KAPITÁLU	26
1. Reprodukce prostá a rozšířená, akumulace kapitálu	26
2. Koncentrace a centralizace kapitálu	28
3. Průmyslová rezervní armáda	28
4. Všeobecný zákon kapitalistické akumulace	29
5. Postavení dělnické třídy za kapitalismu	30
6. Dějinná tendence kapitalistické akumulace	32
VI. PRŮMĚRNÝ ZISK A VÝROBNÍ CENA	33
1. Kapitalistické výrobní náklady a přeměna nadhodnoty v zisk	33
2. Průměrný zisk a výrobní cena	34
VII. OBCHODNÍ KAPITÁL A OBCHODNÍ ZISK	36
VIII. ZÁPŮJČNÍ KAPITÁL A ÚVĚR	37
1. Podstata zápůjčního kapitálu a úroku	37
2. Formy kapitalistického úvěru	39
3. Akciová společnost a fiktivní kapitál	40
4. Úloha úvěru v kapitalismu	41
IX. POZEMKOVÁ RENTA A VÝVOJ KAPITALISMU V ZEMĚDĚLSTVÍ	41
1. Diferenciální renta	41
2. Absolutní renta	43
3. Cena půdy	44
4. Vývoj kapitalismu v zemědělství	44
X. REPRODUKCE SPOLEČENSKÉHO KAPITÁLU A HOSPODÁŘSKÉ KRIZE Z NADVÝROBY	46
1. Společenský produkt a národní důchod	46
2. Tvorba národního důchodu	47
3. Rozdělování a znovurozdělování národního důchodu	48
4. Užití národního důchodu za kapitalismu	48
5. Problém realizace společenského produktu za kapitalismu	49
6. Hospodářské krize z nadvýroby	53

<i>IMPERIALISMUS — NEJVYŠŠÍ STADIUM KAPITALISMU</i>	57
<i>A. ZÁKONITOSTI ROZVOJE MONOPOLISTICKÉHO KAPITALISMU</i>	57
XI. KONCENTRACE VÝROBY A MONOPOLY.	
FINANČNÍ KAPITÁL A FINANČNÍ OLIGARCHIE	58
1. Monopol a konkurence	60
2. Finanční kapitál a finanční oligarchie	61
Nová úloha bank v období imperialismu	62
XII. VÝVOZ KAPITÁLU. MEZINÁRODNÍ MONOPOL	64
1. Mezinárodní monopol	65
2. Světové kapitalistické hospodářství	66
XIII. HISTORICKÉ MÍSTO IMPERIALISMU V DĚJINÁCH	67
1. Imperialismus jako monopolistický kapitalismus	68
2. Imperialismus jako parazitní a zahnívající kapitalismus	68
3. Imperialismus jako umfrající kapitalismus	69
<i>B. KRIZE SVĚTOVÉHO KAPITALISMU</i>	71
XIV. PODSTATA VŠEOBECNÉ KRIZE KAPITALISMU	71
1. První etapa všeobecné krize kapitalismu	74
2. Druhá etapa všeobecné krize kapitalismu	74
3. Současná etapa všeobecné krize kapitalismu	74
XV. STÁTNĚ MONOPOLISTICKÝ KAPITALISMUS	75
1. Stát a ekonomika	76
a) Stát jako podnikatel	78
b) Stát jako znovurozdělovatel důchodů	80
c) Centrální regulace ekonomických procesů — programování výroby	81
2. Státně monopolistický kapitalismus jako materiální příprava socialismu	82
XVI. KRIZE A ROZPAD KOLONIÁLNÍ SOUSTAVY IMPERIALISMU.	
EKONOMICKÉ PROBLÉMY ROZVOJOVÝCH ZEMÍ	84
1. Charakteristika ekonomiky rozvojových zemí	85
2. Ekonomická úloha státu	88

XVII. MONOPOLISTICKÁ STRUKTURA EKONOMIKY A ZVLÁŠTNOSTI PŮSOBENÍ NADHODNOTY V SOUDOBÉM KAPITALISMU	89
1. Monopolistická struktura ekonomiky	89
a) Monopolistická konkurence	91
b) Monopolní zisk	93
2. Postavení pracujících v soudobém kapitalismu	93
XVIII. ZVLÁŠTNOSTI REPRODUKCE KAPITÁLU V SOUDOBÉM KAPITALISMU.	
ZESÍLENÍ NEROVNMĚRNOSTI VÝVOJE KAPITALISMU	97
1. Zvláštnosti vývoje reprodukce kapitálu	97
2. Přehled poválečného cyklu	100
3. Zesílení nerovnoměrnosti vývoje kapitalismu	102
XIX. KRITIKA SOUDOBÝCH BURŽOAZNÍCH A REFORMISTICKÝCH EKONOMICKÝCH TEORIÍ	103
1. Ideové počátky soudobé buržoazní politické ekonomie	103
2. Třídní podstata a hlavní směry soudobé buržoazní politické ekonomie	104
3. Soudobé revizionistické ekonomické teorie.	108
a) Pravicově socialistické a labouristické teorie	108
b) Ekonomické teorie pravicových i »levicových« oportunistů	110

II. ODDÍL

SOCIALISTICKÝ VÝROBNÍ ZPŮSOB	115
I. PODSTATNÉ RYSY SOCIALISTICKÉHO VÝROBNÍHO ZPŮSOBU	117
1. Objektivní nutnost přechodného období od kapitalismu k socialismu	117
2. Diktatura proletariátu — základní podmínka přechodu od kapitalismu k socialismu	122
3. Přeměna kapitalistického vlastnictví výrobních prostředků v socialistické	123
a) Likvidace soukromokapitalistického vlastnictví	123
b) Podstata vlastnických vztahů	125

c) Proces formování socialistického vlastnictví	129
d) Revizionismus v pojetí socialistického vlastnictví	131
4. Revoluční změny v dělbě a charakteru práce	133
5. Cíl ekonomického rozvoje za socialismu	137

II. PLÁNOVITÝ ROZVOJ SOCIALISTICKÉHO NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ.

EKONOMICKÁ ÚLOHA SOCIALISTICKÉHO STÁTU	139
1. Plánovitost — objektivně nutná forma rozvoje socialistické společnosti	139
a) Příčiny plánovitého rozvoje	139
b) Proporcionální vývoj	141
c) Vymezení obsahu plánovitosti	143
2. Vztah ekonomiky a politiky	144
a) Vedoucí úloha strany při řízení národního hospodářství	145
b) Úloha socialistického státu při řízení národního hospodářství	146
3. Leninské principy plánování	147
a) Vědeckost plánování	147
b) Perspektivnost a komplexnost plánování	149
c) Demokratický centralismus	150
d) Postavení a úloha centrálního národohospodářského plánu	150

III. ZBOŽNÍ VÝROBA A PŮSOBENÍ ZÁKONA HODNOTY ZA SOCIALISMU	152
1. Příčiny existence zboží výroby za socialismu	152
2. Zvláštnosti zboží výroby za socialismu	153
3. Dva činitele zboží a dvojaký charakter práce	155
4. Peníze a jejich funkce	156
5. Působení zákona hodnoty	157

IV. ROZDĚLOVÁNÍ PODLE PRÁCE — EKONOMICKÝ ZÁKON SOCIALISMU	161
1. Rozdělování podle práce za socialismu	162
2. Rozdělování podle množství a kvality vykonané práce	164
3. Mzda a její ekonomická funkce	166
4. Formy mezd	170
5. Životní úroveň	171
6. Vývoj osobní a společenské spotřeby	173

V. ROZŠÍŘENÁ REPRODUKCE SOCIALISTICKÉ EKONOMIKY	180
1. Podstata a hlavní rysy socialistické reprodukce	180
2. Základní národohospodářské kategorie	183
a) Národní bohatství	183
b) Společenský produkt	184
c) Národní důchod	185
3. Proporce socialistické reprodukce	188
a) Akumulace a spotřeba	188
b) Proporce mezi tempem růstu I. a II. skupiny	190
4. Zdroje růstu národního důchodu	192
5. Oběh zboží a finance	195
6. Zvláštnosti soudobé etapy ekonomického rozvoje	197
VI. PODNIK A JEHO POSTAVENÍ V SOCIALISTICKÉ EKONOMICE	198
1. Podnik a celospolečenská kooperace	198
2. Ekonomická podstata podniku	199
a) Vznik výrobní jednotky podnikového typu	199
b) Socialistický podnik	200
c) Velikost a integrace socialistických podniků	202
3. Fondy podniku, jejich koloběh a obrat	203
a) Ekonomická struktura fondů podniku	203
b) Koloběh fondů socialistických podniků	205
c) Obrat fondů socialistických podniků	206
4. Chozrasčot	208
a) Ekonomické principy chozrasčotu	208
b) Chozrasčotní nástroje	210
c) Prohlubování chozrasčotního řízení	211
VII. ZVLÁŠTNOSTI VÝVOJE SOCIALISTICKÝCH VÝROBNÍCH VZTAHŮ A CHOZRASČOTNÍHO ŘÍZENÍ SOCIALISTICKÝCH ZEMĚDĚLSKÝCH PODNIKŮ	212
1. Státní statky a zemědělská družstva — základní formy zemědě- lské velkovýroby za socialismu	213
2. Chozrasčot a plánování zemědělské výroby	215
3. Pozemková renta za socialismu	216
4. Proces industrializace zemědělství	218

VIII. EKONOMICKÉ ZÁKONITOSTI VÝVOJE SVĚTOVÉ SOCIALISTICKÉ SOUSTAVY	221
1. Zákonitost vývoje	221
Co je světová socialistická soustava?	221
2. Mezinárodní socialistická dělba práce	223
3. Formy ekonomické spolupráce	223
a) Zahraniční obchod	224
b) Koordinace národohospodářských plánů	224
c) Specializace a kooperace výroby	226
d) Vědeckotechnická spolupráce	226
4. Komplexní program zdokonalování a prohlubování socialistické integrace	227